

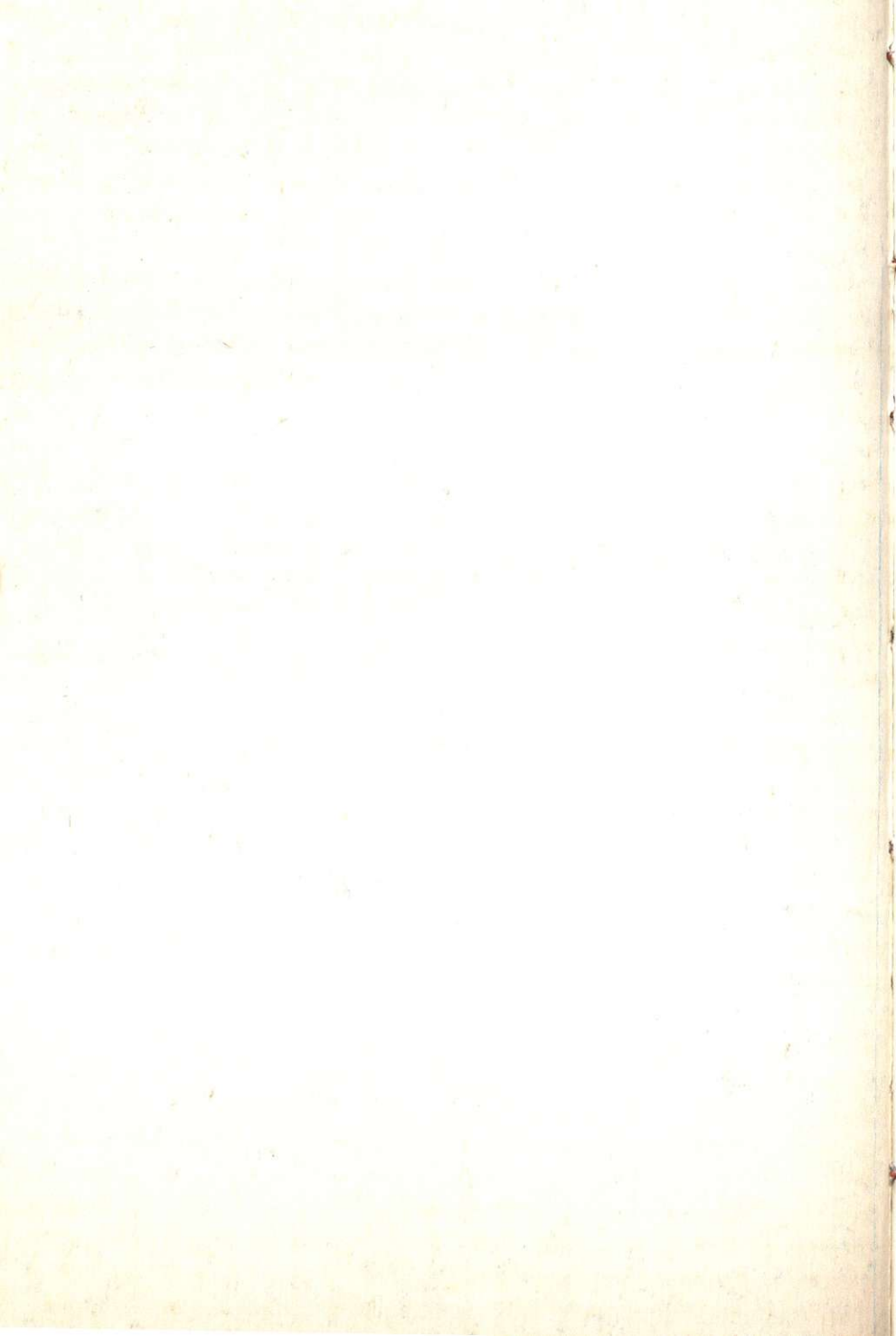
1996

1

**POMAGAMY
SOBIE
W PRACY**

**OPOLSKI KWARTALNIK
INFORMACYJNO-METODYCZNY**

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smółki
w Opolu

POMAGAMY SOBIE W PRACY

Opolski kwartalnik informacyjno-metodyczny

Rocznik XLI

Nr 1

Opole 1996

Zespół redakcyjny:

Małgorzata Bartoszevska

Alicja Bujak

Joanna Czarkowska - Pasierbińska

Hanna Jamry

Violetta Łabędzka

Piotr Polus

Anna Śliwińska

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smolki

45-081 Opole, ul. Piastowska 18 - 19

Tel. red. 53-64-74

Pracownia Małej Poligrafii WBP w Opolu

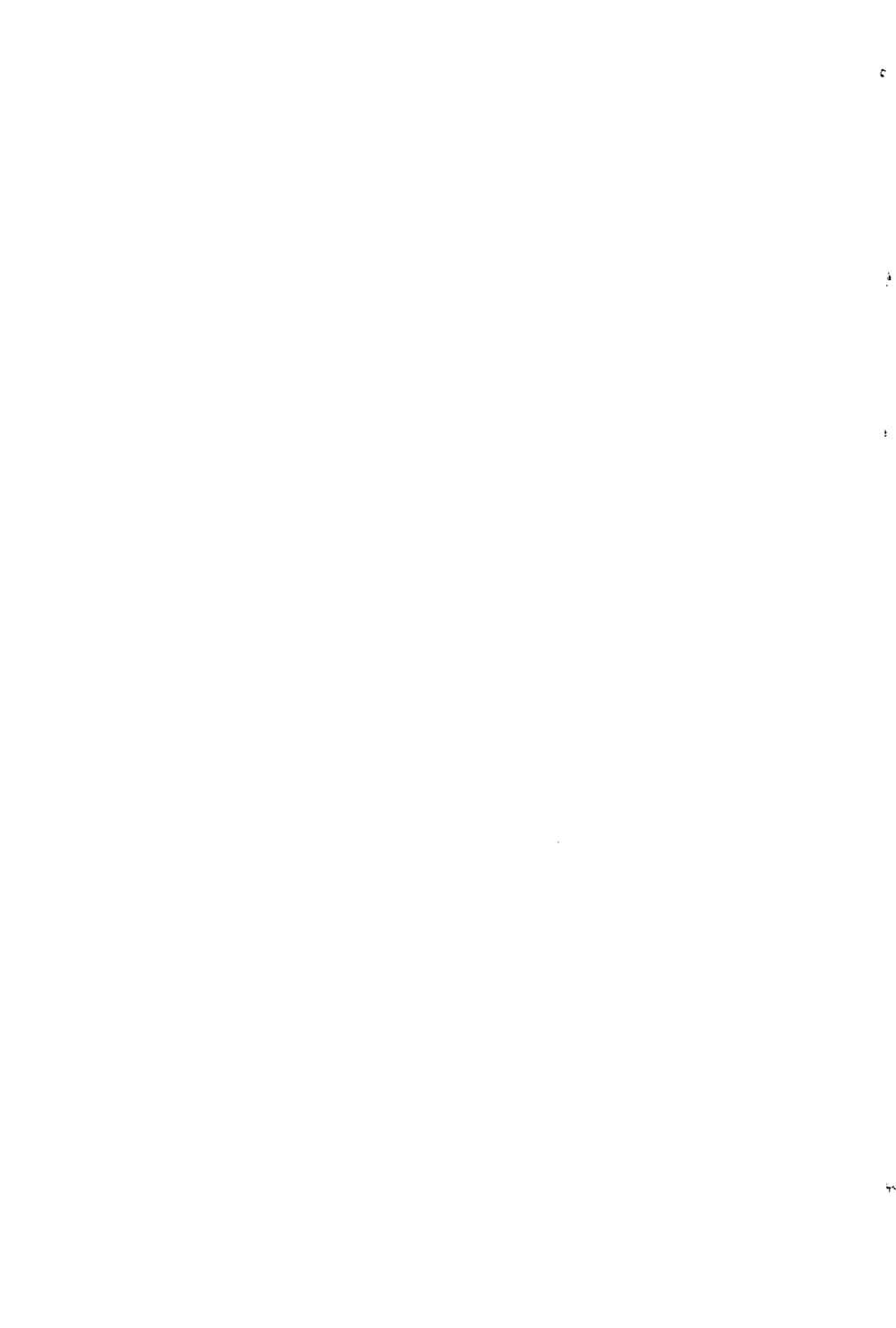
Nakład 210 egz.

Spis treści

Violetta Łabędzka - Kronika wydarzeń społeczno-kulturalnych Opolszczyzny (czerwiec - listopad 1995)	5
Anna Śliwińska - Seminarium "Dziś i jutro działalności informacyjnej w bibliotekach publicznych"	9
Anna Śliwińska - Tradycja i nowoczesność w działalności informacyjnej Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu ..	11
Inge Hoefmann - Centrum Informacji Miejskiej i Krajowej Biblioteki w Poczdamie	20
Aleksandra Paniewska - Zabawa literacka	29
Regina Kapałka - Anna Achamtowa (zestawienie bibliograficzne)	32
Hanna Jamry - Nowości o Śląsku Opolskim	42
Anna Śliwińska - Kalendarz rocznic i obchodów na I kwartał 1996 r.	45

WKŁADKA

Małgorzata Bartoszevska - Zagadki

Violetta Łabędzka

Dział Informacyjno-Bibliograficzny

KRONIKA WYDARZEŃ

SPOŁECZNO - KULTURALNYCH OPOLSZCZYZNY

(czerwiec - listopad 1995)

CZERWIEC

22 - 24 VI

32. Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki

Grand Prix zdobyła Edyta Geppert. W konkursie "Debiutów" Nagrodę im. Anny Jantar zdobyła Violetta Brzezińska

30 VI

Rozdanie Nagród Artystycznych Wojewody Opolskiego

Otrzymali je:

Harry Duda, Jacek Podsiadło,
Zbigniew Kościów, Leszek Ołdak,
Rafał Łuszczewski

SIERPIEŃ

20 - 27 VIII

IV Międzynarodowe Spotkanie Zespołów Ludowych

(Kędzierzyn - Koźle)

W imprezie wzięły udział zespoły z Argentyny, Chorwacji, Francji, Indii, Hiszpanii, Litwy, Portugalii, Włoch a także polskie grupy:

"Bierawianie", "Modrzewiaczy", "Horni". Zaprezentowały one muzykę, taniec oraz tradycyjne stroje ludowe

WRZESIEŃ

6 IX - 1 X

Wystawa

"Śląsk na starych mapach"

Wystawa prezentowała ponad 70 map, terenów Śląska od II poł. XVI w. do pocz. XX w., liczących się oficyn kartograficznych m.in. z Norymbergii, Antwerpii, Kolonii oraz unikatowe atlasy: Orteliusa z 1570 r., Merkatora, Hondiusa i Janssoniusa, Blau'ówi Homanna. Ekspozycje pochodziły m.in. ze zbiorów Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu (org. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu)

15 - 29 IX

XXI Opolskie Dni Oratoryjne

Na program tegorocznych Dni Oratoryjnych złożyły się słynne dzieła Mozarta, Beethovena, Mendelssohna.

(org. Filharmonia Opolska)

15 - 29 IX

**III Śląski Festiwal
im. Ludwika van
Beethovena**

Koncerty odbywały się w Opolu, Głogówku, Głucholazach, Grodkowie, Mosznej, Nysie i Prudniku. (org. Warszawskie Towarzystwo Śpiewacze "Harfa")

PAŹDZIERNIK

5 - 9 X

**VI Najazd Poetów na Zamek
Piastrów Śląskich w Brzegu**

Jedyna tego typu impreza artystyczna w kraju. Spotkali się na niej poeci, krytycy, literaci, miłośnicy poezji z kraju i zagranicy. Tegoroczny Najazd miał charakter interdyscyplinarny. Obok recytacji przybyłych do Brzegu poetów, dyskusji krytyków literackich o kondycji współczesnej polskiej twórczości, były spektakle teatralne. Prezentowano malarstwo Marka Ostoi-Ostaszewskiego, koncertował niemiecki kwintet smyczkowy "Rheinischer Bach Collegium" z Moenchengladbach oraz polski zespół pieśni i tańca z Wołkowyska na Białorusi.

Nagrodę im. Marka Jodłowskiego otrzymał Karol Maliszewski - poeta i krytyk literacki.

16 - 21 IX

**VIII Ogólnopolski
Festiwal Teatrów Lalek**

Do konkursu stanęło 8 spektakli. Opolski teatr zaprezentował spektakl "Arlekin i Kolombina". Nie przyznano Nagrody Głównej im. Alojzego Smolki.

W dziedzinie reżyserii pierwszą nagrodę otrzymał Janusz Ryl-Krystianowski za spektakl "Ribidi rabidi knoll", drugą - Krzysztof Rau, dwie trzecie - Petr Nosalek ("Arlekin i Kolombina"), Piotr Tomaszuk.

W dziedzinie scenografii pierwszą nagrodę otrzymał Ryszard Kuzyszyn, drugą - Mikołaj Malesza, dwie trzecie - Adam Kilian oraz Tomasz Volkmer ("Arlekin i Kolombina").

W dziedzinie sztuki aktorskiej pierwszą nagrodę przyznano Marcinowi Ryl-Krystianowskiemu, drugim miejscem nagrodzono cały zespół aktorski spektaklu "Gianni, Jan, Johan...", dwie trzecie nagrody przypadły Ryszardowi Dolińskiemu oraz Joannie Kasperek.

17 X

**II Ogólnopolski Festiwal
Filmów Nieprofesjonalnych
"Publicystyka '95"**
(Kędzierzyn - Koźle)

Grand Prix otrzymał Adam Potocki z Raciborza za film "Bliżej Europy".

Pierwszą nagrodę zdobył Aleksander Dembski z Ostrzeszowa za film "Papierowe słońce", drugą - Wiesław Gzyl z Wrocławia oraz Wojciech Wiakrek z Bierunia.

17 X

**Wręczenie Nagród Wojewody
Opolskiego dla Animatorów
Kultury**

Nagrodzeni zostali:

Stanisław Cetnarowski - dyr.
Państwowej Szkoły Muzycznej I i
II stopnia w Nysie,

Bernard Grzesista - założyciel i
kapelmistrz Młodzieżowej Orkiestry Dętej w Malni,

ks. Jerzy Kowolik - proboszcz
parafii w Naczesławicach,
kierownik artystyczny orkiestry
"Rusticana", chóru i chłopięcej
scholi,

Piotr Miczka - wójt Walców,
założyciel i kierownik chóru
mieszanego w Broczu,

Ryszard Mohrhard - kierownik
artystyczny zespołu "Osowiec",

Halina Nabrdalik - dziennikarka
radiowa, popularyzatorka ama-
torskiego ruchu artystycznego,

prof. Teresa Smolińska -
folklorystka, przew. Komisji
Kultury Ludowej Opolskiego
Towarzystwa Kulturalno-Oświa-
towego,

Tadeusz Tadla - dyr. Miejsko-
Gminnego Domu Kultury w Le-
winie Brzeskim, gospodarz
Wojewódzkich Przeglądów Zespo-
łów Kolędniczych "Herody",

Emilia Szpiech - nauczycielka z
Piotrówki, założycielka zespołu
teatralnego "Faska",

Maria Żmija-Glombik - dyr.
Gminnego Ośrodka Kultury w
Walcach, kier. zespołu
"Walczanki".

LISTOPAD

Wystawa

**"Opole w starej fotografii -
Opole w fotografii dziś"**

(org. Muzeum Śląska Opolskiego
w Opolu)

18 XI

**III Śląski Festiwal Piosenki
Dziecięcej i Młodzieżowej
Ozimek '95**

Festiwal oprócz upowszechnienia
wśród dzieci i młodzieży popu-
larnych piosenek, dał młodym
wykonawcom szansę zaprezen-
towania się przed szeroką
publicznością, przyczynił się
poprzez muzykę, do integracji
różnych grup narodowościowych
na Śląsku.

W czasie koncertu finałowego
rozbrzmiewały piosenki w języku
polskim, niemieckim i ukra-
ińskim.

Prezentowali się uczniowie szkół
podstawowych i średnich, wyko-
nawcy z domów kultury,
Towarzystwa Społeczno-Kultu-
ralnego Niemców oraz Związku
Ukraińców w Polsce

23 - 25 XI

**I Ogólnopolski Festiwal
Sztuki Recytatorskiej
"Zapalona Świeca"**

W tym roku nastąpiła zmiana
formuły i regulaminu imprezy,
której początki sięgają lat 60-tych.
Po raz pierwszy wzięli w niej
udział studenci szkół artysty-
cznych, wydziałów humanisty-

cznych wyższych uczelni i słuchacze studium animatorów kultury z całego kraju

26 XI

Obchody 50-lecia diecezji opolskiej oraz 700-lecia opolskiej parafii Św. Krzyża.

29 XI

Uroczyste obchody 50-lecia opolskiego środowiska literackiego

Jubileuszowi towarzyszyła biesiada literacka i wystawa prezentująca najważniejsze wydarzenia literackie ostatnich 50 lat na Opolszczyźnie oraz dorobek twórców związanych z naszym regionem.

(wśród org. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu)

W kioskach Opola pojawił się nowy miesięcznik społeczno-kulturalny "Śląsk", obejmujący swoim zasięgiem trzy województwa: bielskie, katowickie i opolskie oraz Zaolzie

Jubileuszowe uroczystości z okazji 700-lecia istnienia obchodziły: Chmielowice, Izbicko, Kadłub Turawski, Kotórz Wielki i Mały oraz Ochodze.

W dwóch kolejnych numerach "Pomagamy sobie w pracy" zaprezentujemy Państwu wybór referatów i komunikatów wygłoszonych na seminarium *"Dziś i jutro działalności informacyjnej w bibliotekach publicznych"*.

Seminarium, które odbyło się w dniach 18 - 19. 10. 1995 r. w Kamieniu Śląskim - Opolu, zorganizowane zostało przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Opolu, Dział Informacyjno-Bibliograficzny.

Ważnymi celami narady były: zaakcentowanie roli i znaczenia służb informacyjnych bibliotek publicznych w okresie zachodzących zmian w kraju, wspólne przedyskutowanie nowych zjawisk i problemów wynikających z przewartościowania potrzeb i oczekiwań ze strony użytkowników informacji i wszechogarniającej nas komputeryzacji. Organizatorom zależało na zaktywizowaniu środowiska pracowników działów informacyjno-bibliograficznych wbp, konieczności wznowienia regularnych spotkań zarówno międzywojewódzkich jak i ogólnopolskich i stworzenia możliwości twórczej wymiany doświadczeń.

Do udziału w naradzie zaproszono bibliotekarzy z wojewódzkich bibliotek publicznych w: Zielonej Górze, Jeleniej Górze, Legnicy, Wałbrzychu, Wrocławiu, Lesznie, Gorzowie Wielkopolskim, Częstochowie, Piotrkowie Trybunalskim, Kaliszu, Kielcach, Katowicach, Bielsku Białej i Opolu. Zaprosiliśmy również pracowników służb informacyjnych z Państwowej Biblioteki Naukowej w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja) i Miejskiej i Krajowej Biblioteki w Poczdamie (Niemcy), a także bibliotek naukowych Opola i bibliotek samorządowych województwa opolskiego.

Ministerstwo Kultury i Sztuki reprezentował Lucjan Biliński. Bibliotekę Narodową - dr Mirosława Zygmunt i Katarzyna Raczkowska z Zakładu Informacji Naukowej. Ogółem w obradach uczestniczyło 69 osób.

W wygłoszonych referatach przedstawiono sytuację służb informacyjnych bibliotek publicznych w Polsce i bibliotekach zagranicznych współpracujących z WBP w Opolu w Słowacji i w Niemczech.

Komunikaty poszczególnych bibliotek dotyczyły tematów:

- informacja biblioteczna w służbie społeczności lokalnej i ponad-lokalnej - nowe zjawiska, nowe problemy;
- przejście od konwencjonalnej do komputerowej obsługi użytkowników informacji.

Goście seminarium uczestniczyli też w prezentowaniu warsztatów informacyjnych biblioteki samorządowej - Filii nr 17 MBP w Opolu i Działu IB WBP w Opolu.

Na zakończenie obrad sformułowano wnioski, skierowane do Ministerstwa Kultury i Sztuki, Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Biblioteki Narodowej, dyrekcji wojewódzkich bibliotek publicznych:

1. Podjęcie inicjatywy opracowania ramowego modelu funkcjonowania działu informacyjno-bibliograficznego wbp.
2. Unowocześnienie i zweryfikowanie tradycyjnego warsztatu informacyjno-bibliograficznego wbp.
3. Konieczność wspierania wdrażania automatyzacji w działach ib wbp począwszy od utworzenia regionalnych baz danych.
4. Organizowanie szkoleń specjalistycznych z zakresu wdrażania nowych technologii komputerowych (np. demonstracje stacji CD ROM, Internetu, itp.)
5. Przejęcie patronatu nad organizacją (przynajmniej jeden raz w roku) narad roboczych pracowników służb ib wbp.
6. Umożliwienie stażów zagranicznych pracownikom działów ib wbp.

Pierwsze po latach spotkanie pracowników działów ib wbp wszyscy uczestnicy uznali za bardzo udane. Z przebiegu obrad i dyskusji wynikało wyraźnie, że obecni na seminarium bibliotekarze zainteresowani byli doświadczeniami innych, że środowisko broni się przed rutyną, jest elastyczne, otwarte i nieobojętne na nowe wyzwania współczesności. Uczestnicy wierzą, że to spotkanie da początek następnym, już ogólnopolskim, ale organizowanym pod patronatem Ministerstwa Kultury i Sztuki, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich albo Zakładu Informacji Naukowej Biblioteki Narodowej.

Anna Sliwińska

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
w Opolu

**TRADYCJA I NOWOCZESNOŚĆ
W DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ WOJEWÓDZKIEJ
BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W OPOLU**

W swoim komunikacie opiszę aktualną sytuację służb informacyjnych na Opolszczyźnie, jestem pewna jednak, że odnajdą Państwo wiele podobieństw między naszymi problemami, a tymi, które występują w Waszych bibliotekach.

Do przełomu w 1989 roku funkcjonowaliśmy na zasadach podobnych do innych bibliotek wojewódzkich w kraju, w których na kształtowanie się służb informacyjnych duży wpływ wywarł "Program działalności informacyjnej wbp" opracowany przez Ministerstwo Kultury i Sztuki i Zakład Informacji Naukowej Biblioteki Narodowej. Biblioteka nasza, wszystko co wydawało się najlepsze, przejęła z "Programu" przenosząc z kolei sprawdzone u siebie wzorce do bibliotek stopnia podstawowego.

Usługi informacyjne, stosowane metody pracy, jak i tworzone wówczas warsztaty zaspokajały w pełni cyklicznie powtarzające się potrzeby informacyjne naszych użytkowników.

Z początkiem lat 90-tych przemiany we wszystkich sferach naszego życia zburzyły obraz typowego użytkownika informacji biblioteki publicznej i stworzyły też nowe warunki funkcjonowania usług informacyjnych.

Przedsiębiorcy, prywatni właściciele sklepów, dealerzy, maklerzy giełdowi, hurtownicy, akwizytorzy, to nowe zawody, które należało objąć swoimi usługami informacyjnymi. Podobnie gwałtowny rozwój komputeryzacji przysporzył nam kolejną grupę zapaleńców, których potrzeby informacyjne nie mogły być zlekceważone. Inną grupę stanowią różnego

rodzaju poszukiwacze szczęścia w grach telewizyjnych, którzy liczą na naszą kompetentną "podpowiedź".

Rozbieżność zawartości naszego warsztatu informacyjnego z potrzebami użytkowników była aż nadto widoczna. Potrzeby te wkraczały w dziedziny wiedzy nowe albo słabo reprezentowane w księgozbiornie podręcznym.

Świeże spojrzenie na politykę, historię najnowszą, ekonomię, prawo, gospodarkę wolnorynkową, ekologię można było znaleźć tylko w czasopiśmie przeglądanim na bieżąco i to ono właśnie stało się najważniejszym źródłem informacji odsuwając na plan dalszy "Bibliografię Zawartości Czasopism".

Orientacja na indywidualnego użytkownika o zupełnie nowych potrzebach stała się koniecznością, chociaż przyznaję, z trudem torowała sobie drogę w świadomości naszych bibliotekarzy. Najpierw był okres eksperymentowania, a nawet improwizacji, tym więcej, że jednocześnie w WBP w Opolu nastąpiły zmiany organizacyjne, mianowicie podział i wyłączenie Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Dla samej działalności informacyjnej fakt ten nie miał zasadniczego znaczenia. WBP nadal pełni funkcje informacyjne wobec społeczności lokalnej upowszechniając książkę i informację mieszkańcom miasta. Zdajemy sobie jednak sprawę z tego, że MBP wraz z rozbudową swego potencjału informacyjno-usługowego będzie sukcesywnie przejmowała określone grupy użytkowników lokalnych.

Zasadniczy wpływ na zmianę organizacji, form i metod pracy informacyjnej miały początki komputeryzacji w naszej bibliotece i w tym samym czasie połączenie Działu IB z Oddziałem Bibliografii Regionalnej. Skumulowanie pomysłów i chęci dało bardzo wymierne efekty. Najistotniejszą była możliwość poszerzenia codziennego dostępu do bieżącej prasy przeglądanej do tej pory jedynie pod kątem potrzeb bibliografii regionalnej.

Ta nowa możliwość zrodziła jeden z najlepszych pomysłów do dzisiaj z powodzeniem realizowanych nie tylko w WBP, ale i wielu

bibliotekach samorządowych naszego województwa. Powstała nowa kartoteka nazwana "Aktualnościami", tworzona w trakcie codziennego przeglądania prasy, w której hasła przedmiotowe rosną w postępie geometrycznym, a charakteryzuje je przysłowiowy "wszystkoizm". Jest to na pewno kartoteka, która nie mieści się w żadnych teoretycznych założeniach, najważniejsze jednak, że reaguje natychmiast i daje odpowiedź najbardziej aktualną i możliwie najpełniejszą. Rozbudowywana codziennie, elastycznie reaguje na zmiany we wszystkich sferach naszego życia. Z niektórych haseł zrezygnowaliśmy, inne dały początek samodzielnym kartotekom, jak "BIZNES" czy tekstowym: "Ochrona środowiska", "Mniejszości narodowe", "Niemcy", "Genetyka" itd.

Nadal też uaktualniamy, w oparciu o prasę bieżącą, cały szereg kartotek funkcjonujących w dziale prawie od początku jego istnienia, a dostarczających użytkownikom typowej informacji naukowej wielotematycznej, skierowanej ku źródłom - głównie dla osób uczących się i studiujących. Ale i tutaj czekają nas duże zmiany.

Rozwijająca się coraz intensywniej komputeryzacja w bibliotece dała możliwość przeglądania bazy "Przewodnika Bibliograficznego" w programie MAK, a w konsekwencji rezygnację z uaktualniania dwóch bardzo pracochłonnych kartotek bibliograficznych. Jeszcze głębszych zmian warsztatowych spodziewamy się po zapowiadanej automatyzacji BZCz.

Boom wydawniczy lat 90-tych przywrócił właściwe miejsce w aparacie informacyjnym księgozbiorowi podręcznemu, który wyselekcjonowany, został znacznie uzupełniony i uaktualniony w wydawnictwa informacji bezpośredniej. Mogliśmy też wzbogacić księgozbiór udostępniany w dziale prezencyjnie grupie użytkowników zainteresowanych marketingiem, bankowością, handlem. Naszym dążeniem (a także sugestią władz wojewódzkich) jest utworzenie centrum informacji biznesowej w postaci wydzielonej czytelnicy-klubu, gdzie oprócz zbiorów specjalistycznych, opolscy biznesmeni będą mogli korzystać z dostępu do kserografu i komputerowych baz danych. Niestety brak odpowiednich środków finansowych odsunął (wierzymy, że tylko na jakiś czas) realizację pomysłu.

Po okresie zrozumiałej eksplozji zainteresowań użytkowników ogólnymi zagadnieniami kraju, nastąpił wyraźny powrót (szczególnie w ostatnich 2 latach) do spraw regionu - jego historii, dnia dzisiejszego, problemów przenikania kultur, mniejszości narodowych, ochrony środowiska.

Tworzony od lat systematycznie, bez względu na falowe zainteresowanie, regionalny warsztat informacyjny zaczął ponownie żyć. Dzięki możliwości wykorzystania w pracach wydawniczych komputera zwiększyła się częstotliwość wydawania kolejnych roczników "Bibliografii Województwa Opolskiego". Do potrzeb wydawniczych zaadaptowano pakiet Mikro CDS/ISIS i pierwszym doświadczalnym rocznikiem, w całości zredagowanym przy jego pomocy, była bibliografia za 1986 rok.

Ze względu na duże opóźnienie w wydawaniu kolejnych roczników BWO od 1991 roku drukowane są półroczne, robocze wydruki komputerowe, wykorzystywane w bieżącej pracy informacyjnej z naszymi użytkownikami oraz rozsyłane do największych bibliotek w województwie.

Tradycyjne kartoteki regionalne zostały poddane ostrym weryfikacjom, np. kartoteka bibliograficzna "Opolszczyzna" licząca sobie 35 lat, dzięki zastosowaniu technik komputerowych stała się kartoteką retrospektywną. Jej funkcje bieżące przejęła baza danych do "BWO".

Naszym dążeniem jest takie przekształcenie regionalnego aparatu informacyjnego, by umożliwił on realizowanie tzw. "informacji dla społeczności". Dlatego m.in. nie zrezygnowaliśmy z tak powszechnie krytykowanej kartoteki "Charakterystyka województwa". Uważamy, że poddana przemyślanej modyfikacji może być wykorzystana w bibliotecznej strategii marketingowej dla przebadania i określenia użytkowników (tych potencjalnych przede wszystkim) i ich potrzeb. Już obecnie funkcjonuje w Dziale szereg kartotek faktograficznych, w których użytkownik znajdzie także tę praktyczną, potrzebną w życiu codziennym informację.

W ramach realizowania "informacji dla społeczności" podjęliśmy się zadania opracowywania i wydawania informatorów kulturalnych. Informator wojewódzki, ze względów finansowych na numerze piątym

niestety zakończył swój żywot, natomiast informator miejski sponsorowany przez władze miasta i sporadycznie przez instytucje kultury ma już trzyletnią tradycję i zyskał swoich stałych odbiorców.

Funkcje dokumentowania i rejestrowania wiedzy i informacji o regionie spełniają też: informator bibliograficzny "Środowisko literackie Opolszczyzny", którego trzeci tom może się jeszcze ukazać w roku bieżącym i stale rosnąca kolekcja poradników i zestawień bibliograficznych o tematyce regionalnej. Podobną rolę spełnia adnotowana bibliografia nowości o Śląsku w zbiorach WBP zamieszczana cyklicznie w wydawanym przez bibliotekę czasopiśmie fachowym "Pomagamy sobie w pracy".

Mówiąc o wydawnictwach regionalnych nie sposób nie wspomnieć o ogólnej działalności wydawniczej WBP w Opolu, której tradycje sięgają 1956 roku, a które to spełniają przecież niebagatelną rolę w działalności informacyjnej. Biblioteka nasza ma ambicje wydawania czasopisma fachowego "Pomagamy sobie w pracy", bibliografii województwa opolskiego, katalogów poszczególnych rodzajów zbiorów, katalogów wystaw, informatorów, dla miłośników książek - tomików bibliofilskich, promuje twórców regionalnych. Zasadniczą grupę stanowią jednak wydawnictwa informacyjne służące pomocą bibliotekom przede wszystkim publicznym stopnia podstawowego. Do planu wydawniczego biblioteki Dział IB wprowadza rocznie około 10 - 12 tytułów, stąd dorobek minionych lat to duża grupa poradników, zestawień bibliograficznych, ekspres informacji, składek dla dzieci i młodzieży. Nasze obserwacje w ostatnim okresie, potwierdzone badaniami, wykazały niestety spadek wykorzystania wydawnictw bibliograficznych w bibliotekach na korzyść wydawnictw faktograficznych. Jednym z powodów są na pewno znaczne ograniczenia finansowe w ostatnich latach na zakup czasopism dla bibliotek. Fakt ten w oczywisty sposób przekreśla szanse użytkowników w dotarciu do cytowanych w bibliografiach dokumentów. Niekorzystna sytuacja występująca w bibliotekach zmusiła nas do szukania innych rozwiązań nie rezygnując jednak z opracowywania wydawnictw informacji pośredniej. Naszym

pomysłem, który został zaakceptowany już prawie powszechnie przez biblioteki jest wydawanie zestawień bibliograficznych wzbogaconych o wiadomości faktograficzne w postaci odbitek kserograficznych najbardziej istotnych artykułów cytowanych w opisach. Inną formą, jeszcze popularniejszą, są ekspres informacje wydawane na podobnych zasadach. Wymienione formy pomocy są szczególnie przychylnie przyjmowane przez biblioteki, w których nie prenumeruje się czasopism w ogóle (w woj. opolskim na koniec 1994 roku 135 bibliotek na 334 nie prenumerowało czasopism). Ta sama grupa bibliotek uznała też za jedno z ważniejszych źródeł informacji wydawnictwo Działu Instrukcyjno-Metodycznego "Nowości wydawnicze. Propozycje zakupu do bibliotek publicznych".

Dzięki możliwości wykorzystania w pracach wydawniczych graficznych programów komputerowych znacznie podniósł się poziom edytorski naszych wydawnictw. Nowe możliwości techniczne, ale również, a może przede wszystkim duża otwartość "na nowe" pracowników działu IB wyzwoliły szereg pomysłów w zakresie tzw. "informacji o informacji". Mieszkańcy Opola i województwa są informowani w postaci ulotek, zakładek, składanek, informatorów o WBP i jej agendach, bibliotekach w regionie, ich zbiorach i usługach.

Nowa, niekorzystna sytuacja finansowa bibliotek, również WBP w Opolu zmusiła do szukania możliwości zarobkowych. Działalność informacyjna poddana została tym samym rygorom.

Jakie były nasze możliwości?

Prowadzona od lat informacja adresowana - czyli sporządzanie na zamówienie indywidualnych odbiorców rejestracyjnych lub adnotowanych zestawień bibliograficznych, została zmodyfikowana i zaproponowana użytkownikom jako forma odpłatna. Odpowiednio rozreklamowana szybko znalazła nabywców. Od 1992 roku do chwili obecnej wykonaliśmy 91 pisemnych kwerend odpłatnych o różnym stopniu szczegółowości. Ze względu jednak na dużą czasochłonność, a niewielkie korzyści finansowe, tego rodzaju zlecenia przyjmujemy w ograniczonym wymiarze, stosując zastrzeżone kryteria w doborze tematów. Kolejne przykłady płatnych usług

to wykonywanie na zlecenie różnego rodzaju instytucji, urzędów i osób prywatnych składów komputerowych reklam, ulotek, biuletynów, informatorów, również opracowywanie scenariuszy wystaw i ich organizacja. Nie są to usługi nagminne, lecz absorbujące, a przede wszystkim zmieniające dotychczasowy zakres prac wykonywanych w Dziale.

Ostatnie pięć lat to okres, w którym w bibliotekach Opolszczyzny mieliśmy do czynienia zarówno z tendencjami przynoszącymi wymierne zmiany w sposobie myślenia, postrzegania nowych zjawisk, dynamiki działania, jak też z tendencjami niepożądanymi przejawiającymi się przede wszystkim w osłabieniu więzi międzybibliotecznych, powodujących niebezpieczne konsekwencje dla wojewódzkich, ponadlokalnych funkcji WBP.

W bibliotekach samorządowych, chyba nie tylko naszego województwa, po 1989 roku działalność informacyjna (ale przecież nie tylko ona) zaczęła przegrywać z samodzielnością bibliotek w podejmowaniu decyzji, występowania z inicjatywami, ustalaniu priorytetów działań, szukaniu sprzymierzeńców w gminie. Proponowane wówczas bibliotekom formy pomocy z naszej strony, były postrzegane jako chęć ingerowania w samodzielność. Chociaż lata późniejsze, na szczęście przyniosły znaczne wyciszenie tych negatywnych tendencji, wiedzieliśmy, że z naszej strony musi zostać ukształtowany inny sposób odpowiedzialności za koordynację służbami informacyjnymi w bibliotekach publicznych województwa.

Szanując samodzielność bibliotek w dokonywaniu wyboru poszliśmy w kierunku corocznie formułowanych pisemnie ofert pomocy w zakresie organizacji, prowadzenia i doskonalenia służb i działalności informacyjno-bibliograficznej. Propozycje nasze są zróżnicowane. Obok odpłatnie przesyłanych wydawnictw WBP, komputerowych wydruków BWO, kart do kartoteki "Opolszczyzna", inne często wykraczają poza utarty kanon usług.

Odzew na nasze propozycje początkowo był niski, np. na cykliczne, przywarsztatowe spotkania robocze (już nie groźnie brzmiące szkolenia) przyjeżdżało od 5 do 8 bibliotekarzy na 28 bibliotek miejsko-gminnych. Dzisiaj

coraz częściej, frekwencja sięga tej sprzed 1989 roku - może dlatego, że bardzo wyraźnie ograniczyliśmy częstotliwość tych spotkań.

Najgłębszą więź, również i dzisiaj, odczuwamy z bibliotekami gminnymi, mającymi największe kłopoty warsztatowe, wynikające przede wszystkim z niedoborów finansowych. Dla tej grupy bibliotek świadczymy bezpłatne usługi polegające na dostarczaniu do zgłoszonych tematów, odbitek kserograficznych artykułów z czasopism. I tak np. w ostatnich tygodniach przeglądamy prasę codzienną również pod kątem 22 zleconych przez te biblioteki tematów.

Nasze bezpośrednie kontakty z dużymi bibliotekami miejskimi i miejsko-gminnymi są sporadyczne, najczęściej w przypadku kwerend wykraczających poza ich możliwości warsztatowe. Na propozycje spotkań z reguły nie odpowiadają, co staramy się zrozumieć, szanując ich samodzielność. Korzystają jednak z naszych możliwości technicznych, zlecając sporządzanie składów komputerowych biuletynów, folderów reklamujących ich działalność, a nawet działalność gmin.

Wracając do kwerend przekazywanych nam przez biblioteki samorządowe, obserwujemy ostatnio wyraźny ich wzrost, np. z 48 kwerend zgłoszonych tylko telefonicznie w 1990 r. do 175 w 1994 r. Fakt ten cieszy. Powodów takiego stanu może być kilka: rosnąca odpowiedzialność wobec potrzeb użytkowników, pogłębiające się ubożenie warsztatów informacyjnych, a może znaczny w ostatnich latach postęp w telefonizacji województwa.

Można wymieniać jeszcze wiele prób i przykładów konkretnej pomocy WBP bibliotekom samorządowym. Rzecz w tym, aby nasze działania trafiały na przychylny grunt i nie były przyjmowane jako próby narzucenia decyzji z góry. W takim też duchu, poszanowania samodzielności wyboru, a jednocześnie możliwości skorzystania z naszych rad, podpowiedzi przykładów przygotowujemy wspólnie z Działem Instrukcyjno-Methodycznym już trzecie wydanie instrukcji "Działalność informacyjna bibliotek publicznych województwa opolskiego".

Na koniec kilka zdań o przeszłości i konieczności zapewnienia

użytkownikom sprawnego dostępu do coraz większych zasobów informacyjnych.

Systematycznie, od kilku już lat, początkowo drogą eksperymentów, z licznymi, przykrymi niespodziankami, chociażby początkowej decyzji wyboru oprogramowania, poszerzamy zakres skomputeryzowanych funkcji bibliotecznych. Pracujemy w programie SOWA. Dzięki lokalnej sieci komputerowej, złożonej z kilku mikrokomputerów i oprogramowania Novell, zostały zautomatyzowane funkcje katalogowania zbiorów i wyszukiwania informacji. Obecnie poszerzamy pakiet SOWA o nowe moduły gromadzenia wydawnictw zwartych i wypożyczenia zbiorów, a w najbliższym czasie rozpoczniemy wprowadzanie zbiorów retrospektywnych do bazy danych. Od 4 lat w pracach wydawniczych wykorzystujemy program Mikro CDS/ISIS, tworząc własne bazy danych, m.in. bibliografię regionalną i katalogu czasopism w bibliotekach Opola.

W planach jest wydzielenie w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym stanowiska dla użytkowników umożliwiającego przeglądanie wszystkich naszych baz, a także z zewnątrz, na płytach CD-ROMowych. W niedalekiej przyszłości dzięki współpracy z Uniwersytetem Opolskim i Uniwersytetem w Bochum w Niemczech, będzie możliwe udostępnianie informacji o naszych zbiorach poprzez łącza Internetowe.

Tym przyszłościowym akcentem zakończę swój komunikat, przenosząc całą sferę nie zasygnalizowanych tu problemów: informacji zbiorowej, edukacji informacyjnej, badań potrzeb użytkowników, współpracy ze służbami informacyjnymi bibliotek innych sieci, na czas dyskusji.

Inge Hoefmann

Stadt- und Landesbibliothek Potsdam

CENTRUM INFORMACJI MIEJSKIEJ I KRAJOWEJ BIBLIOTEKI W POCZDAMIE

Miejska i Krajowa Biblioteka w Poczdamie utworzona została w 1992 r. na mocy porozumienia zawartego pomiędzy krajem związkowym Brandenburgią i miastem Poczdam. Powstała ona z Powszechnej Biblioteki Naukowej, którą przekształcono w bibliotekę interdyscyplinarną, a jej utrzymanie finansują dwa podmioty.

Miejska i Krajowa Biblioteka w Poczdamie, posiadająca jednolitą strukturę organizacyjną, spełnia pod jednym kierownictwem trojaka rolę: jest biblioteką naukową, pełni funkcję krajowej oraz publicznej biblioteki wielkomiejskiej z siecią filii.

Innowacja polegała m.in. na tym, że wyeliminowane zostały niepotrzebne podwójne zakupy, zniknęły trudności wiążące się z niejasno określonym profilem poszczególnych bibliotek oraz dublowanie pracy, a czytelnikowi oferowane są na wspólnej powierzchni użytkowej bogate zbiory. Centrum Informacji jest ogniwem łączącym funkcje biblioteki miejskiej oraz krajowej.

Gabriele Fischer

(dyrektor biblioteki)

Centrum Informacji jest głównym miejscem udzielania informacji w Miejskiej i Krajowej Bibliotece (dalej: MKB) w Poczdamie. W miejscach, gdzie znajdują się ogólnie dostępne zbiory, można uzyskać tylko dane o literaturze z określonej dziedziny.

Natomiast Centrum Informacji może - dzięki temu, że ma zgromadzone wszystkie katalogi - dostarczyć informacji dotyczących posiadania i miejsca przechowywania określonych tytułów i tematów w MKB oraz - dzięki ogromnym zbiorom kompendiów, bibliografii, informatorów, wykazów i banków danych (łącznie 6700 jednostek inwentarzowych) - przekazać informacje o zbiorach znajdujących się w innych bibliotekach. Ta działalność informacyjna sprawia, że Miejska i Krajowa Biblioteka może spełniać funkcję jednostki nadrzędnej w przekazywaniu informacji. Centrum Informacji jest ogniwem łączącym zarówno działy biblioteki miejskiej i krajowej jak i MKB z bibliotekami oraz instytucjami w Poczdamie a także poza Poczdamem. Tę funkcję Centrum Informacji może spełniać w przyszłości tylko wówczas, jeśli nawiązana zostanie, bądź pogłębiona, ścisła współpraca z bibliotekami naukowymi i innymi. Dzięki temu, że MKB jest członkiem Związku Berlińsko-Brandenburskiego oraz spełnia funkcję koordynatora wypożyczeń międzybibliotecznych w skali regionu i spoza regionu, stworzone zostały warunki do tego, aby w porozumieniu z bibliotekami naukowymi utrzymywać i rozbudowywać najwartościowsze zbiory, np. bibliografie narodowe, i dzięki temu móc sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu na informacje.

Do podstawowych warunków optymalnego udzielania informacji należą oprócz systemu katalogów Miejskiej i Krajowej Biblioteki także rozbudowane i aktualizowane zbiory źródeł informacji i bibliografii, łącznie z bankami danych na CD-ROM-ach oraz mikrofiszami, samodzielnie prowadzonymi kartotekami i innymi środkami informacji oraz stałe kształcenie i doksztalcanie bibliotekarzy.

Ostatnie lata służyły przede wszystkim temu, żeby przez celowe tworzenie zbiorów wypełnić istniejące luki i sprostać wymaganiom współczesnego zapotrzebowania na informacje. Prowadzone jest doksztalcanie, organizuje się wizyty w bibliotekach naukowych oraz - obok tradycyjnych środków pracy - wykorzystywane są takie pomoce jak DBI jako wskazówka dotycząca tworzenia zbiorów.

Niemożliwe bez CD-ROM

Pozytywne rezultaty podjętych działań najbardziej widoczne są w utworzonych stacjach CD-ROM z aktualnymi bankami danych VLB, DB 1986 - 1992, DNB 1991 oraz Serials directory.

Po prawie rocznym stosowaniu CD-ROM-ów w pracy informacyjnej nie jest możliwe już obywanie się bez nich. CD-ROM są intensywnie wykorzystywane jako źródła informacji zarówno przez zatrudnionych pracowników - specjalistów, jak i przez samych użytkowników. Po krótkim instruktażu udzielonym przez bibliotekarza użytkownik może sam znaleźć potrzebne mu informacje i wydrukować spisy literatury. Przed wprowadzeniem OPAC zastosowanie CD-ROM-ów stanowi dobrą metodę przyzwyczajania użytkownika do rozwiązywania kwerendy za pomocą komputerów.

Znacznie poszerzone zostały możliwości udzielania informacji na temat miejsca gromadzenia czasopism i monografii w innych bibliotekach. Posiadając banki danych mikrofilmu katalogu związku (Verbudkatalog - VK), Berlińskiego Związku Bibliotek: Alfabetycznego Katalogu Ogólnego (Alphabetischer Gesamtkatalog - BBV), banku danych na temat czasopism (Zeitschriften-Datenbank - ZDB) i Berlińsko-Brandenburskiego Wykazu Czasopism (Berlin-Brandenburgisches Zeitschriftenverzeichnis - BBZV) możemy udzielać informacji o miejscu gromadzenia czasopism i monografii w regionie berlińsko-brandenburskim oraz w całym Niemczech.

Rozbudowywane są także zbiory ustaw. Oprócz Niemieckiego Prawa Federalnego (das Deutsche Bundesrecht) pozyskiwany jest też Federalny Dziennik Ustaw (Bundesgesetzblatt) oraz Biuletyn Federalny (Bundesanzeiger). Do 1990 r. ma formę mikrofilmu. Dzięki kopiarce Reader możemy spełniać prośby o wykonanie kopii.

Zbiory spisów adresowych zostały prawie całkowicie wymienione. Obok wykazów adresów miejscowych, takich jak książki telefoniczne czy "Żółte Strony" zgromadziliśmy wykazy na temat specjalizacji bibliotek, wydawnictw,

księgarń, muzeów, archiwów, urzędów, instytucji naukowych, środowiska naturalnego i gospodarki.

Priorytetowo, jako ważne źródła informacji posiadające podstawowe znaczenie, tworzono następujące działy: leksykony i encyklopedie, statystyka, informatory biograficzne, informatory szkół wyższych, spisy skrótów, przeglądy prasy i spisy miejscowości.

Wraz z likwidacją Berlińskiej Jednostki ds. Wykorzystywania Czasopism (Berliner Zeitschriftenauswertung) odczuwamy pewien deficyt w wykazie zawartości czasopism. W pewnym stopniu lukę tę zapełnia Służba Czasopism DBI (Zeitschriftendienst des DBI) wydając mikrofiszę. Jeśli chodzi o ten środek informacji, to jego forma stanowi tu przeszkodę. Służba zajmująca się czasopismami z DBI proponuje formę dyskietki. Planuje się, że dane te zostaną przeniesione do pamięci stacji CD-ROM, co umożliwi szybsze dotarcie do nich.

W procesie pozyskiwania aktualnych źródeł informacji ważne znaczenie posiada nie tylko zakup lecz i gromadzenie zbiorów dzięki egzemplarzom obowiązkowym lub w drodze wymiany. Pozyskiwanie bezpłatnych broszur informacyjnych o aktualnej tematyce, usystematyzowanych według dziedzin, ma ogromne znaczenie jako pomoc w rozwiązywaniu tematycznych kwerend. Kartoteki i informatory, prowadzone samodzielnie przez Centrum Informacji, będą w dalszym ciągu odgrywały ogromną rolę w udzielaniu odpowiedzi na aktualne zapytania odnoszące się do miejscowości. Należałoby tu wymienić m.in. kartoteki informacyjne i kartoteki adresowe. Kartoteka informacyjna posiada aktualny wybór wszystkich dzienników urzędowych, dzienników ustaw i rozporządzeń kraju związkowego Brandenburgii i miasta Poczdam. Kartoteka ta uszeregowana jest hasłowo. Zawiera ona także potrzebne i trudne do zdobycia informacje, jak np. rozporządzenie w sprawie żeglugi śródlądowej w kraju związkowym Brandenburgia - przepisy dotyczące Wyższej Szkoły Zawodowej w Poczdamie - Ustawa w sprawie ochrony danych - Ustawa dotycząca finansowania ruchu drogowego w gminach - Ustawa o pomocy w sprawie starych zadłużeń - programy Wspólnoty Europejskiej

- Rozporządzenie w sprawie dóbr zagrożonych - jakość wody pitnej w Poczdamie - wycena gruntów - piktogramy - fundacje - katastrofy morskie - UNESCO - lista światowego dziedzictwa kulturowego - nowela ustawy o prawie majątkowym - język migowy.

Aktualna kartoteka adresowa jest z jednej strony uporządkowana według haseł (kto? co? gdzie?), a z drugiej strony posiada układ alfabetyczny, według miejscowości: Poczdam i okolice, Berlin oraz kraj związkowy Brandenburgia.

W związku z prowadzoną współpracą z infoteką młodzieżową, która mieści się w tym samym budynku i posiada komputer klasy PC, planuje się też zakup komputerów PC dla Centrum Informacji. Umieszczanie danych w komputerze daje większe możliwości dostępu do informacji znajdujących się w pamięci i w związku z tym jest to forma atrakcyjniejsza w porównaniu z klasyczną kartoteką. Oprócz tego możliwa będzie wymiana danych pomiędzy infoteką młodzieżową a centrum Informacji. W tej sytuacji należałoby też pomyśleć o zastosowaniu Btx. Btx zawiera obszerne spisy adresów. Oprócz tego umożliwia przez Datex-P dostęp do wybranych wewnętrznych banków danych.

Praktyka udzielania informacji

W Centrum Informacji potwierdziły swoją przydatność zbiory wycinków prasowych na różne tematy. Zapewniona jest stała ich aktualizacja poprzez wykorzystanie wszystkich czasopism znajdujących się w zbiorach ogólnie dostępnych. W bieżącym roku zbiory te są inaczej układane i udostępniane w segregatorach. Spośród aktualnych tematów wymienić można: Cudzoziemcy - Narkotyki - Organizacje pomocy - Judaizm - Bezdomność - Prawicowy ekstremizm - Ból - Zadłużenia - Sekty - Tolerancja - Urząd Powierniczy.

Największą wagę w procesie udzielania informacji kładzie się na regionie poczdamski i kraj związkowy Brandenburgia. Specjalne teczki Poczdamie i kraju związkowym dotyczą takich tematów jak: Drzewostan -

Ochrona zabytków - Najemcy lokali - Archiwa - Instytucje - Osobistości - Uniwersytety.

Oprócz działalności informacyjnej Centrum Informacji świadczy niemałe usługi związane z przekazywaniem użytkownikom wskazówek metodycznych dotyczących zasad poszukiwania informacji oraz udzielania pomocy w korzystaniu z katalogów i innych źródeł informacji. Między innymi pracownicy - specjaliści z poszczególnych dziedzin prowadzą wycieczki osób dorosłych po Centrum Informacji. W 1993 r. w 15 takich wycieczkach wzięło udział 300 osób, które zostały zapoznane z zasadami korzystania z katalogów.

Po codziennych przeglądach spisów udzielonych informacji Centrum Informacji przekazuje referentom-specjalistom te tytuły, których nie posiada Biblioteka Miejska i Krajowa w Poczdamie. Tytuły te uzupełnia się następnie o dane bibliograficzne (pozyskiwane z CD-ROM-ów) i tak sporządzony opis może być wykorzystany jako propozycja zakupów. Dzięki tym czynnościom Centrum Informacji występuje jako ogniwo pośredniczące pomiędzy użytkownikiem (korzystającym z informacji) a działem gromadzenia zbiorów. W 1993 r. przekazano referentom-specjalistom 730 informacji o tytułach i kwerendach tematycznych

Inną formą usług świadczonych przez Centrum Informacji są odpowiedzi na pytania, których ze względów czasowych i innych nie można udzielić natychmiast. Kwerendy te spisuje się na specjalnych formularzach i po ich rozwiązaniu przekazywane są użytkownikom we wcześniej umówionym terminie. Tego typu przedsięwzięcia wiążą się z wykorzystaniem posiadanych informatorów, wiedzy specjalistycznej pracowników oraz - w niektórych przypadkach - wymagają skorzystania ze źródeł pozabibliotecznych.

Tym użytkownikom, którym Centrum Informacji nie mogło udzielić w ogóle informacji lub udzieliło niepełnej informacji, wskazuje się na możliwości skorzystania z usług innych bibliotek, archiwów lub instytucji (przekazuje im adresy, numery telefonów oraz informacje o godzinach otwarcia). Dzieje się tak również w przypadku, kiedy poszukiwane

prowadzone indywidualnie przez czytelnika dają negatywny rezultat.

Oprócz informacji adresowych, które otrzymują czytelnicy, mogą oni również skorzystać z "Przewodnika po bibliotekach poczdamskich", współwydanego przez Miejską i Krajową Bibliotekę, Bibliotekę Uniwersytecką oraz Bibliotekę Wyższej Szkoły Zawodowej.

Usługi informacyjne obejmują także korzystanie z wypożyczeń międzybibliotecznych. Wszystkie zamówienia składane w Centrum Informacji muszą być wcześniej sprawdzone pod względem dokładności opisu bibliograficznego.

Wraz z wprowadzeniem nowej struktury organizacyjnej biblioteki, grupa pracowników udzielających informacji w Centrum, nie stanowi już tak jednolitego zespołu. W związku z tym, że zapotrzebowanie na specjalistów ze ściśle określonych dziedzin jest większe niż w poprzednim okresie, zadanie informowania za pośrednictwem nowych informatorów może być spełnione tylko po części. Doradztwo informacyjne stanowi metodę już niewystarczającą. Aby zapewnić odpowiednie kwalifikacje osób zatrudnionych w Centrum Informacji pomyślano o utworzeniu specjalistycznego zespołu pracowników.

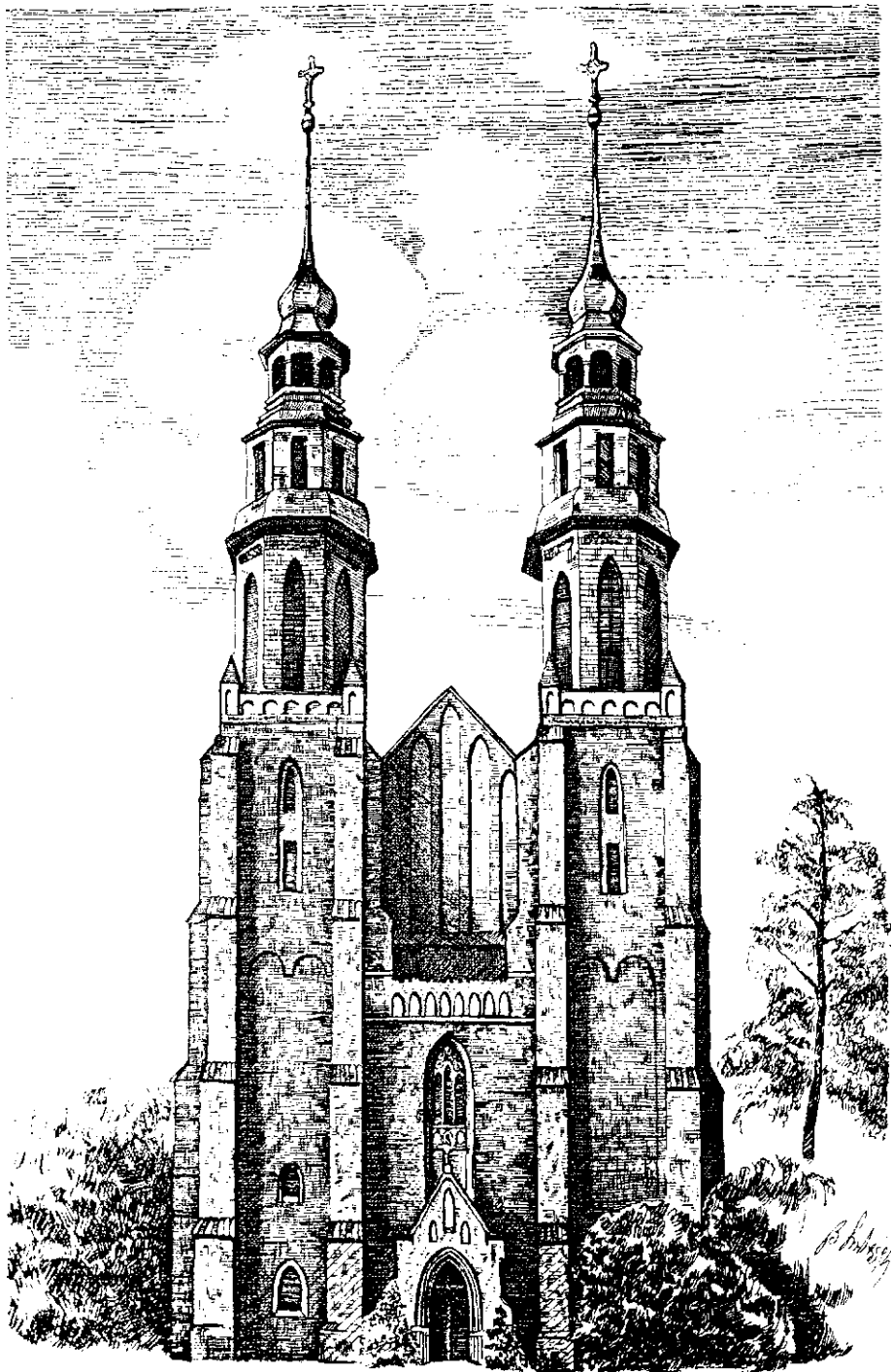
Kontakty i współpraca

Po utworzeniu w ostatnich latach solidnej i uniwersalnej bazy opartej na środkach informacji można prowadzić ukierunkowaną działalność informacyjną. Obok anonsów o nowych nabytkach oraz usługach Centrum Informacji zamieszczanych w prasie można również wysyłać informacje pisemne w formie wykazów bibliograficznych do ściśle określonych kręgów użytkowników i instytucji. Wykazy na bieżąco otrzymywanych kontyuantów mogą stanowić podstawę umowy z bibliotekami Uniwersytetu i Wyższej Szkoły Zawodowej dotyczącej gromadzenia zbiorów służących działalności informacyjnej i bibliograficznej łącznie z bankami danych na CD-ROM-ach i mikrofilmach.

Na podstawie analizy zapytań składanych przez użytkowników można

wyróżnić kilka dziedzin cieszących się największym zainteresowaniem. Są to prawo, gospodarka, informacje biograficzne, adresy, statystyka, normy, budownictwo, środowisko naturalne, informacje dla konsumentów oraz, w oparciu o zbiory specjalne biblioteki: literatura o regionie Brandenburgii, pedagogika i medycyna.

Należałoby dążyć do zintensyfikowania współpracy z Biblioteką Uniwersytecką w zakresie prawa; z Centrum Doradztwa Centrali Konsumentów w Brandenburgii i innymi instytucjami, z którymi istnieją już wieloletnie dobre kontakty robocze, oraz wciągnąć referentów-specjalistów do działalności informacyjnej. Istniejące powiązania ze Wspólnotą Roboczą Informacja/Dokumentacja Brandenburgia w Związku Inżynierów i Techników wykorzystane zostaną do zacieśniania kontaktów.

Aleksandra Paniewska

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

ZABAWA LITERACKA

Alan Alexander Milne żył w latach 1882-1956. 31 stycznia mija 40 lat od śmierci powieściopisarza, poety, a przede wszystkim autora książek dla dzieci, twórcy postaci Kubusia Puchatka i jego przyjaciół: Krzysia, Prosiaczka, Króliczka, Kłapouchego i in.

Zamieszczony poniżej zestaw 12 pytań pomoże Ci sprawdzić czy znasz "Kubusia Puchatka" - jedną z najważniejszych książek literatury dziecięcej.

1. Jakich historyjek Kubuś Puchatek lubił słuchać najbardziej ?

- a) o swoich przyjaciółach
- b) fantastycznych opowieści o duchach
- c) o sobie samym

2. Ile czasu zajęło Puchatkowi wyjście z nory Królika ?

- a) wyszedł bez problemu
- b) 2 godziny
- c) tydzień

3. Z jaką rzeczą kojarzyło się Kubusiowi "bzyczące bzykanie" ?

- a) pszczołą
- b) miodem
- c) jedzeniem

4. Czyje ślady tropili Prosiaczek i Kubuś w Lesie ?

- a) łowcy i lisa

- b) swoje własne
- c) tajemniczych Nieprzyjacielskich Zwierząt

5. Gdzie podział się ogon Kłapouchego ?

- a) zaplątał się w krzakach nad potokiem
- b) Sowa zrobiła z niego sznur do dzwonka
- c) był na swoim miejscu

6. Jak wyglądała Bardzo Pomysłowa Pułapka na Ślonia, wykonana przez Prosiaczka i Kubusia ?

- a) był to Strasznie Głęboki Dół
- b) Bardzo Pomysłowy Potrzask
- c) spadająca wiklinowa klatka

7. Czyje imieniny obchodziły zwierzęta w Stumilowym Lesie ?

- a) Kangurzycy
- b) Króliczka
- c) Kłapouchego

8. Jakie prezenty wręczyli Solenizantowi Kubuś i Prosiaczek ?

- a) baryłkę pełną miodu i kolorowe ołówki
- b) pustą baryłkę i pęknięty balonik
- c) balonik i kolorowe ołówki

9. W jaki sposób zwierzęta chciały wypędzić Kangurzycę ze Stumilowego Lasu ?

- a) porywając Kangurzycę
- b) porywając Maleństwo
- c) prosząc Krzysia, by porozmawiał z Kangurzycą

10. Czego poszukiwała Wielka Wyprawa zorganizowana przez Krzysia ?

- a) Bieguna Wschodniego
- b) Bieguna Północnego
- c) ogona Kłapouchego

11. Jak nazywał się "statek", na którym Puchatek z Krzysiem popłynęli na ratunek Prosiaczkowi ?

- a) "Rozumek Puchatka"
- b) "Pływający Miś"
- c) "Pływający Parasol"

12. Co dostał Puchatek na uroczystym przyjęciu wydanym przez Krzysia na cześć Misia Ratownika (M.R.) ?

- a) baryłkę z miodem
- b) pęk kolorowych baloników
- c) piórnik z przyborami do pisania

ODPOWIEDZI
1. c, 2. c, 3. wszystkie odpowiedzi są poprawne, 4. b, 5. b, 6. a, 7. c, 8. b, 9. b, 10. b, 11. a, 12. c.

ANNA ACHMATOWA
(zestawienie bibliograficzne)

Anna Achmatowa (właśc. Gorienco) urodziła się 23 czerwca 1889 roku pod Odessą - Bolszoi Fontan - w rodzinie oficera marynarki. Rok później rodzina przeniosiła się do Carskiego Sioła pod Petersburgiem, gdzie Achmatowa w latach 1900 - 1905 uczęszczała do Żeńskiego Gimnazjum. Rozstanie się rodziców spowodowało, iż matka z dziećmi przeniósł się na południe Eupatorii a następnie do Kijowa i tam Achmatowa ukończyła w 1907 roku gimnazjum. Następnie zapisała się na Wydział Prawa Wyższych Kursów Żeńskich, gdzie studiowała dwa lata. W 1910 roku debiutowała w prasie i w tym też roku wyszła za mąż za poetę Mikołaja Gumilowa. Przeniósłszy się do Petersburga studiowała na Wyższych Kursach Historii i Literatury Rajewa. W 1911 roku Achmatowa przystąpiła do "Cechu Poetów". Należała do wybitnych przedstawicieli kierunku zwanego akmeizmem (akme - po grecku kwiat lub wyższy stopień czegoś), który stanowił reakcję na właściwą symbolizmowi tendencję do ucieczki w niewiadome i niepoznawalne. Jednak akmeizm - bardziej ziemski, konkretny, przedmiotowy - pozostawał raczej kontynuacją symbolizmu niż jego przezwyciężeniem. W 1912 roku wydany został zbiór poezji "*Rozaniec*", który przyniósł jej rozgłos i miał 9 wydań. Następne tomiki wierszy ukazały się w 1917 roku "*Białe ptaki*", w 1921 "*Dmuchaniec*" a w 1922 "*Anno Domini MCMXXI*". W sierpniu 1921 roku został rozstrzelany mąż poetki Mikołaj Gumilow za domniemany udział w spisku oficerów.

W latach 1920 - 1930 Achmatowa studiowała twórczość Puszkina, została członkinią Komisji Puszkiniowskiej przy Akademii Nauk ZSRR tłumaczyła wiersze poety napisane po francusku, publikowała szereg rozpraw o Puszkinie

Wojna narodowa 1941 roku zastała ją w Leningradzie, we wrześniu została ewakuowana do Moskwy, następnie do maja 1944 roku mieszkała w Taszkencie. Jak inni poeci występowała wówczas w szpitalach, recytowała swoje wiersze rannym żołnierzom.

W 1940 roku, po latach niedrukowania Achmatowej, ukazał się zbiór *"Z sześciu ksiąg"* a w 1943 roku zostały wydane *"Utworky wybrane"*. Do Leningradu Achmatowa powróciła w czerwcu 1944 roku.

14 sierpnia 1946 roku w Uchwale KC WKP(b) poezja poetki została poddana brutalnej krytyce. Uchwałę tę odwołano dopiero decyzją Biura Politycznego KC KPZR z dnia 20 X 1988 roku.

W 1958 i 1961 roku ukazał się zbiór poezji pt. *"Wiersze"*. Natomiast w 1962 roku Achmatowa ukończyła *"Poemat bez bohatera"*, nad którym pracowała przez 22 lata. W roku 1964 otrzymała nagrodę *"Etna Taormina"* we Włoszech oraz tytuł doktora honoris causa przyznany przez Uniwersytet w Oksfordzie.

Zbiory wierszy pt. *"Bieg wriemieni"* i *"Gotosa poetow"* obejmujące poetyckie przekłady Achmatowej ukazały się w 1965 roku. 5 marca 1966 roku Anna Achmatowa zmarła w sanatorium w Domodiedowo pod Moskwą. Pogrzeb odbył się w miejscowości Komarowo, pod Leningradem.

"Nie zaprzestałam pisać wierszy. Dla mnie stanowią one więź z epoką, z nowym życiem mego narodu. Kiedy je pisałam, żyłam rytmem heroicznej historii mego kraju. Jestem szczęśliwa, że żyłam w owych latach i widziałam wydarzenia, które nie miały sobie równych."

A. Achmatowa

Anna Achmatowa. Lata dwudzieste

Twórczość

- 1907 - W wydanym w Paryżu rosyjskim czasopiśmie "Sirius" zostaje wydrukowany pierwszy wiersz Achmatowej "Na rukię jego mnogo biestiaszczich kolec"
- 1912 - Wydanie pierwszego zbioru wierszy "Wieczór"
- 1914 - Wydany zostaje zbiór "Różaniec" (miał 9 wydań)
- 1917 - Ukazuje się zbiór poezji "Białe ptaki"
- 1921 - Wydany zbiór "Dmuchałowiec"
- 1921-1922 "Anno Domini MCMXXI" zbiór powtórnie wydany w 1923 roku (uzupełniony)
- 1940 - Po długich latach niedrukowania poezji Achmatowej ukazuje się zbiór "Z sześciu ksiąg"
- 1943 - Wydano "Utwory wybrane"
- 1958 - Ukazuje się zbiór "Wiersze"
- 1961 - Ukazuje się zbiór "Wiersze"
- 1962 - "Poemat bez bohatera" - poetka pracowała nad nim przez 22 lata
- 1965 - Ukazują się zbiory wierszy pt. "Bieg wriemieni" i "Gołosa poetow"

Twórczość A. Achmatowej (pozycje, które ukazały się w Polsce)

Poezje. - Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1964. - 153 s. - (Biblioteka Poetów)

Poezje wybrane. - Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1970. - 184 s. - (Klub Poetycki ZMW Biblioteka Poetów)

Rec.: Sprusiński M., *Nowe Książki* 1970 nr 22 s. 1365 - 1366

Mój Puszkina. Rozprawy i uwagi krytyczne. - Warszawa: "Czytelnik", 1976. - 226 s.

Poezje. - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1981. - 386 s.

Rec.: Pawlak E., *Polityka* 1982 nr 7 s. 10

Poezje. - Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1986. - 454, [1] s.

Wiersze. - Warszawa: "Współpraca"; Moskwa: "Raduga", cop. 1989 (druk ZSRR). - 381, [2] s.; fot.

Requiem. - Warszawa: Wydaw. Artystyczne i Filmowe, 1991. - 125, [3] s.; il. (Bibliofilską Edycją Miniatur Wydaw. Artystycznych i Filmowych)

Pojedynek miłości: w 100 rocznicę urodzin poetki. - Warszawa: "Anagram", 1993. - 181, [3] s.; il.

Opracowania o życiu i twórczości A. Achmatowej

1. Baczewska A.: Szept Achmatowej. *Kultura i Życie* 1989 nr 13 s. 1,3
2. Bobyszew D.: "Achmatowskie sieroty". Tł.z ang. K.Pietrzycka-Bohoszewicz. *Zeszyty Literackie* 1990 z. 30 s. 114 - 119
3. Borowicz A.: Ślepym wzrok przywracaj ... (O poezji Achmatowej i Cwietajewej). *Poezja* 1990 nr 1/3 s. 48 - 54, il.
4. Brodskij J.: Wspominając Annę Achmatową. Rozm. S.Wołkow. Tł. J.Illg. *Zeszyty Literackie* 1990 z. 30 s. 20 - 52
5. Czukowska L.: Zapiski o Annie Achmatowej. - Warszawa: "Przedświt", 1989 - 170 s.
Rec.: Burska L., *Res Publica* 1990 nr 3 s. 107 - 109; Goreniowa A., *Nowe Książki* 1990 nr 6 s. 41 - 42, il.

6. Ejchenbaum B.: O Annie Achmatowej. *Odra* 1978 nr 11 s. 46 - 48
7. Erlich V.: Achmatowa i wiek dwudziesty. Tł. P.D. Siemion. *Zeszyty Literackie* 1990 z. 30 s. 53 - 58
8. Illina N.: Achmatowa jaką znamy. *Tygodnik Polski* 1988 nr 26 s. 9, il.
9. Illina N.: Poeta ma zawsze rację. *Tygodnik Kulturalny* 1988 nr 6 s. 9, il.
10. Litwinow J.: Anna Achmatowa w polskiej opinii literackiej. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Adama Mickiewicza* 1968 nr 69 *Historia* z. 9 s. 525 - 542
11. Litwinow J.: Anna Achmatowa w Poznaniu. *Nurt* 1978 nr 3 s. 1,23-25, il.
12. Lubelska M.: Czy Józef Czapski odprowadził Annę Achmatową? *Dekada Literacka* 1991 nr 22 s. 3,9, il.
13. Orłowski J.: Poetyckie słowo Anny Achmatowej. *Język Rosyjski* 1990 nr 1 s. 3 - 6, il.
14. Pawłowski A.J.: Anna Achmatowa. Fragm.książki. *Przegląd Humanistyczny* 1969 nr 5 s. 89 - 97
15. Pomorski A.: Anna Wszechrosji. *Kultura* 1981 nr 50 s. 3 - 4
16. Anna Andriejewna Achmatowa. [Przez] [R.P.] *Nowe Książki* 1964 nr 16 (okł). fot.
17. Schmemann A.: Anna Achmatowa. Tł. C.Kuśmierk . *Odra* 1991 nr 3 s. 71 - 75, il.

18. Smaszcz W.: Leningradzkie Dni Anny Achmatowej. *Poezja* 1990 nr 1/3
s. 105 - 107
19. Smaszcz W.: Msza za Annę Achmatową. *Kierunki* 1983 nr 38 s. 11
20. Tkaczuk W.: Kwaterunki Anny Achmatowej. *Regiony* 1989 nr 4
s. 139 - 142
21. Tomkowski J.: Tam białe są cerkwie. *Przegląd Katolicki* 1989 nr 39 s. 5
22. Wiśniewski G.: Achmatowa, Pasternak, Bułhakow. Od literatury do
muzyki. *Ruch Muzyczny* 1991 nr 22 s. 6, il.

O ANNIE ACHMATOWEJ

7 stycznia 1946

„Zatem, panie i panowie, pojawił się wśród nas nowy, młody, rokujący jednak wielkie nadzieje, poeta. A imię jego — Anna Achmatowa”. Tak witał pierwszy tom wierszy Achmatowej, „Wieczór”, poeta Michał Kuźmin w roku 1912. Minęły od tego czasu trzydzieści cztery lata. Tyle mówi arytmetyka, jeżeli jednak zważyć sumę wszystkiego, cośmy przeżyli, nikt się tych lat nie doliczy — tak jak nie da się zliczyć owych strat, jakie ponieśliśmy przez ten czas.

W dziesięć lat później — moja książka*: przedmowa. Ta książka podsumowała cały pierwszy okres (1912 — 1923): „Wieczór”, „Różaniec”, „Białe stado”, „Dmuchawiec” i „Anno Domini”. Później — przerwa do 1936 roku. Od tej pory — nowy okres.

W pierwszym okresie twórczość jej kształtuje się na tle kryzysu symbolizmu i rozwoju futuryzmu: dwa nazwiska obok Achmatowej: Błoka i Majakowskiego.

Od symbolizmu i lirykę Achmatowej dzieli rażąca konkretność, przedmiotowość, precyzja. Lakoniczność, zwięzłość, energia języka, oszczędność słowa. Charakterystyczny brak metafor. Surowa selekcja epitetów (Puszkin, Baratyński). Styl potoczny. Autobiografizm — dziennik, powieść z narracją, dialogiem, w której centrum — postać bohaterki... Mimika mowy, wiersz artykulacyjno-mimiczny; wokalizm (usta).

Od futuryzmu lirykę Achmatowej dzieli kameralność tematyczna, stonowanie, ściszenie („Słaby mój głos” i „Głos

mój niewdzięczny”), szepc, ciągnięcie do klasycyzności, do równowagi, skupienie na temacie miłości, na życiu intymnym i psychologii.

Obawy mogły się wydawać uzasadnione, ale wielu rzeczy ważnych i kryjących w sobie głębokie znaczenie krytyk nie zauważył:

1. Życie intymne rysowało się na tle nie tylko wielostronnych związków z przedmiotami, naturą, ale również z miastem, z życiem ludzi, czasami z historią. Petersburg (Newa, Twierdza Pietropawłowska, Ogród Letni), Carskie Sioło, Pawłowsk — wszystko to świadkowie i uczestnicy tego, co przeżywa bohaterka liryczna Achmatowej — nie jako pejaż, ale jako nierozzerwalna całość.

2. Dwójaka percepcja — z odwołaniem do jakiegoś innego, prostego życia — w rodzaju: „Łuczsze b' mnie czastuszki zador no wyklikat. A tiebie na chripłoj harmonike igraj...” (Lepiej by mi było przyspiewać: za dzierżyście wykrzykiwać. A tobie na ochry, pfej harmonii grać). Ten czastuszkowy, ludowy, folklorystyczny ton przenika wszystko — w postaci płaczów, lamentacji żalobnych — por. wiersz o pogrzebie Błoka... To nie tylko rosyjska kobieta — to ruska baba. Bohaterkę liryczną Achmatowej widzi się jako kobietę z ludu — i los jej jako los rosyjskiej kobiety.

3. Przejścia od intymnej, kameralnej, intonacji do podniosłej, oratorskiej. Zamiast powszednich, rozmyślnie prostych i prozaicznych zdań, padają uroczyste sławizmy.

4. Coraz wyraźniej powracający temat pamięci, historii:

Ja w wielobarwnie wyrażałam i...
W chłodnej, sybilskiej mrocznej
stuleci...

5. Głębia mitu, w którym Muza stara się znów żywą postacią poezji.

* „Anna Achmatowa. Opracowanie” Petersburg 1923. Por. Boris Eichenbaum „Anna Achmatowa. Próba analizy”, w: B. Eichenbaum „Szkice o prozie poezji” Warszawa 1973.

Wszystko to pozwala odczuć życie własne jako życie narodu, żywą trasę historii jako misję wybrańca, jako „brzemie” nałożone na barki przez los: „Unoszę twoje brzemie, jak ciężkie — wiesz i wiesz — od ilu lat”.

Stąd też siła pamięci i straszna z nią walka (bo „Trzeba znowu nauczyć się żyć”); odczucie historii, siły przed nową drogą; tragiczną (nie osobistą) męstwo, któremu w ofiarze składa się własne życie: „Uparta, czekam, co się stanie”.

To już z historii, czuje się oparcie pod stopami. Symbolizm — ta właśnie siła, która zrodziła Błoka, Majakowskiego i Achmatową. Ona zrozumiała Majakowskiego...

Jest w tym zapewne swoista logika, swoista prawidłowość historyczna, że właśnie kobieta liryczna, kobieta-poezja stała się ogniwem wiążącym przeszłość z przyszłością. Istnieje prawo biologiczne chroniące kobietę wśród głodu i moru; coś podobnego do tego prawa istnieje widocznie w historii i w poezji.

— Dwa osobiste głosy, dwa systemy mowy: Majakowski i Achmatowa. Szept.

— Na wielką skalę metafory Majakowskiego i zupełna ich nieobecność u Achmatowej.

— Posiannictwo, mitologia. Czaro-dziejstwo.

— Zachód — Rosja — Wschód.

„Poezja — na granicy osobistych wy-nurzeń, na granicy nieodwzajemnionej ot-warcia: W tym czy za tym — własne życie odebrane jako życie narodu, ludu, w którym wszystko jest ważne i wa-ży na losach wszystkich. Stąd — dojście do historii, do życia narodu, stąd — szcze-gólnego rodzaju męstwo, związane z po-czuciem posiannictwa, misji, wielkiej, naj-istotniejszej sprawy (Tolstoj). To trzeba postawić w centrum. Tu — związek z wczesną liryką i tutaj też — różnice. Cza-sem to się wyraża w niespodziewanym układzie słownym; tak jest np. w nie ma-jącym końca początku wiersza „Iwa”.

Jak wiele i często mówi o Muzie! potrafiła to zrobić tak, że nie brzmi to jak stylizacja. „Czy ty Dantemu dyktowa-les stronie Piekła? — Odpowiada: Ja”.

To daje całej jej liryce fundament mitolo-giczny, konieczny dla godnej tego miana „wysokiej” liryki.

... Wszystko to jest w sprzeczności z zasadami symbolizmu, chociaż są punkty styżne z Błokiem...

... Trzy głosy: tragiczny głos Błoka, krzyk Majakowskiego, szept Achmatowej.

17 marca 1946

Poezja Achmatowej to jedno z wielkich zjawisk, wiążących się z historią całego pokolenia, które przeżyło drogę od pierw-szej rewolucji rosyjskiej do drugiej wojny światowej (40 lat). Sam należę do tego pokolenia — poezja Achmatowej jest też faktem mojej duchowej, intelektualnej i literackiej biografii. Jest mi i łatwo, i na-der trudno mówić o tym — nie wszystko powiem w pełni jasno.

Rzecz najważniejsza, to że Achmatowa po epoce miłczenia i samotności (1925—1935) znalazła w sobie siły do nowej dro-gi, dla nowej twórczości. Nie chodzi tu jedynie o własne siły, własny talent; tu-żba mówić o historycznych siłach i bodźcach. Można własnym wysiłkiem zachować siły życiowe — nie da się jed-nak zachować sił twórczych. Wydaje mi się, że rzeczą najważniejszą jest zroz-u-mieć to, słyszymy dziś bowiem nowy głos Achmatowej.

W roku 1912 Kuźmin witał (w zbiorze „Wieczór”) „*nowy głos kobiecy, różny od innych i wyrazisty, mimo oczywistej i jak gdyby pożądanej przez wypowiadającego słabości tonu*”. Tak mówiła sama Achmatowa: „*Słaby mój głos*”, czy też „*J głos mój niewdzięczny*”. Był to rzeczywiście głos kobiecy, przeciwstawny głosowi Błoka, a szczególnie Majakowskiego.

Mała forma, zwięzłość i energia języka, potoczność, precyzja. Nastawienie intona-cyjne, retoryczne, artykulacyjnej natury. Mimika mowy. Intonacja intymna, czas-tuszkowa (zawodzenie, lamentacje), mo-dlitewna: szept — i pokrzykiwania.

Diennik, powieść epistolarna, wyznania osobiste.

Tragiczna postać bohaterki. Pokrewień-stwo z Błokiem. Oratorskie słowo Maja-

kowskiego (również retoryczne) — a potoczne Achmatowej.

Liryka, przeobrażająca się w mit... Poślanictwo, „brzemie” twórczości, czarodziejska siła. Marzenia o prostym życiu. Pamięć.

Męstwo — bo misja historyczna, ogólnonarodowa.

Z tego ziarna wyrosły nowe wiersze Achmatowej. Głos stał się uroczysty, historia weszła do wierszy.

Majestatyczność, równowaga, empire, klasyczność.

Nie jest może przypadkiem, że właśnie Achmatowa zachowała poetycką indywidualność.

... Achmatowa zachowała i rozwinęła uprzednie swoje mistrzostwo, wyrzekając się owej częstokroć paradoksalnej ostrości psychologicznej, która dodawała uroku jej liryce dawnych lat. Język jej stał się surowy i uroczysty. Centralne miejsce pośród nowych wierszy zajmuje, jak mi się zdaje, „Majakowski w 1913 roku”. Ten

wiersz to nader ważki dokument, rzucający światło na drogę twórczą Achmatowej i świadczący o głębokim zrozumieniu przez nią historycznej roli poezji Majakowskiego.

Jak w twych wierszach rosy w się dźwięki.

Jak się w nich mrowiły

nowe głosy

i nie znane po te dni nazwisko

Iskrą przeleciało duszną salę,

Aby dziś, niesione w sercach wszystkich,

Znów w bojowym ocknąć się sygnale

Wiele mówi ten hołd oddany Majakowskiemu: wyjaśnia długoletnie milczenie Achmatowej-poetki. Jakby rzekła się głosu na rzecz Majakowskiego. Wyraziła się w tym powaga i szlachetność jej stosunku do literatury i zrozumienie nowej epoki. Poetycki system Achmatowej jest nierozzerwalnie i organicznie związany z liryką intymną. Głos Achmatowej jest nadal wyraźnie słyszalny, nie tak jednak dobitny, rzecz jasna, jak przed laty, kiedy stworzenie podobnego rodzaju liryki psychologicznej było pilnym zadaniem poezji.

Borys Eichenbaum

Tłumaczył Adam Pomorski

NOWOŚCI O ŚLĄSKU OPOLSKIM

(wybór książek zakupionych przez WBP w Opolu do księgozbioru
śląskiego)

**Czajkowska Irena: Artysci
plastycy Opolszczyzny. -
Opole: Wydaw. Uniw.
Opolskiego, 1995. - 111 s.**

Niniejsza publikacja powstała na podstawie pracy doktorskiej. Zawiera historię środowiska artystów opolskich w latach 1945 - 1985. Wiele miejsca poświęca autorka pozycji społeczno-zawodowej artystów, ocenie instytucji mecenatu artystycznego, instytucji sztuki, krytyce plastycznej.

**Janczak Julian: Legendy
zmków śląskich. - Wrocław:
Erechtejon, 1995. - 115 s.: il.**

Większość z dwudziestu dziewięciu opowieści stanowią wydarzenia prawdziwe, chociaż przeważnie są one dość niesamowite. Dotyczą dawnych grodów, miast, wsi, samotnych zamczysk, bądź ruin, porzucanych po obszarze całego historycznego Śląska. Czytelnik znajdzie tu m.in. legendy o zamkach w: Brzegu, Grodźcu, Białej Prudnickiej, Krapkowicach i Grodkowie.

Malicki Wiesław: Bez mitu. [Poezje]. - Kielce: Oficyna Wydawnicza "Ston 2", 1995. - 86, [1] s.

Wiesław Malicki jest doktorem nauk humanistycznych. Pisze wiersze, aforyzmy, opowiadania, sztuki teatralne. Debiutował jako poeta w 1962 r. Od tej pory wydał wiele tomików poetyckich i aforystycznych, m.in. "Kamienne ryby", "Z dna soczewki", "Wyfuskane z czasu". "W stronę ufności", "Gdy milczy stół". Jest członkiem opolskiego oddziału ZLP i prezesuje Nauczycielskiemu Klubowi Literackiemu w Opolu. Twórczość aforystyczna wpłynęła na to, że w wierszach poeta dążąc do skrótu, przywiązuje wielką wagę do pointy. Są one, jak pisze w rozmowie z poetą Stanisław Nyczaj, "prawdziwymi perłami", ... "złotymi myślami".

"Przebudź się, serce moje, i pomyśl": przyczynek do historii stosunków między Śląskiem a Berlinem-Brandenburgią od 1740 roku do dziś / red. Arno Herzig, Wiesław Lesiuk. - Berlin - Opole: Gesellschaft für interregionalen Kulturaustausch, Stowarzyszenie Instytut Śląski, 1995. - 601 s.: il.

Książka jest obszernym kompendium wiedzy o Śląsku, Berlinie i Brandenburgii dotyczącym czasów od 1740 r. po dzień dzisiejszy. Autorzy opisów, wspomnień i ocen próbują odpowiedzieć na pytania co łączy a co dzieli oba te regiony i ich mieszkańców. Tekst dwujęzyczny, wzbogacony o liczne ilustracje, mapy, dokumenty. Książka pełni również rolę katalogu do wystawy pod tym samym tytułem, ekspozowanej we Wrocławiu, Berlinie, Poczdamie, Görlitz, Bytomiu.

Sławska Maria: Chwila z tobą. [Poezje]. - Opole: Dom Książki Przedsiębiorstwo Państwowe, 1995. - 65 s.

Maria Sławska mieszka w Strzelcach Opolskich. Debiutowała w połowie lat siedemdziesiątych na antenie opolskiego radia. Wydała trzy tomiki wierszy: "Wiersze miłosne" (1991), "Na gałązce snu" (1993), "Jesteś moim milcznikiem" (1994).

"Wszystkie utwory poetki ze Strzelc są nasycone ciepłym smutkiem, właściwym dla poszukiwania albo pragnienia miłości", "Poezja Marii Sławskiej jest wielkim wołaniem o miłość ..." oto niektóre opinie recenzentów twórczości poetki.

Słownik medycyny i farmacji Górnego Śląska / red.nauk. Alfred Puzio. T.2 Biograficzny (A-Z). Katowice: Śląska Akademia Medyczna - Biblioteka Główna, 1995. - 307 s.

Słownik zawiera 466 biogramów, w tym 86 dotyczy sylwetek pionierów medycyny i farmacji na Śląsku Opolskim. Różna jest struktura zawodowa przedstawionych postaci. Obok lekarzy i farmaceutów występują pielęgniarki i siostry zakonne. Głównym celem przyświecającym autorom słownika jest utrwalenie pamięci o ludziach, którzy położyli określone zasługi dla postępu wiedzy i praktyki medycznej.

Wierzoń Alojzy: Kościoły drewniane na Śląsku Opolskim. - Opole: Wydaw. św.Krzyża, 1995. - 199, [3] s.: bibliogr.

Wynikiem wędrówek autora po drogach i miejscowościach Opolszczyzny stał się zbiór grafik i opis drewnianych budowli sakralnych. Kościoły drewniane są niezwykłą osobliwością w dzisiejszym krajobrazie śląskim. Dzięki tym obiektom można lepiej poznać prawdziwą historię regionu. W pracy uwzględniono kościoły zarówno katolickie jak i ewangelickie.

KALENDARZ ROCZNIC I OBCHODÓW

Przedstawiamy wybór rocznic, akcji i obchodów
na I kwartał 1996 roku.

STYCZEŃ

- /90/ 3 I 1906**
Ur. **Roman Brandstaetter**, dramaturg, poeta; (zm. 28 IX 1987)
- /75/ 5 I 1921**
Ur. **Friedrich Dürrenmatt**, dramaturg szwajcarski; (zm. 14 XII 1990)
- /100/ 8 I 1896**
Zm. **Paul Verlaine**, francuski poeta, symbolista; (ur. 30 III 1844)
- /10/ 10 I 1986**
Zm. **Jaroslav Seifert**, poeta czeski, laureat Nagrody Nobla w 1984 r.; (ur. 23 IX 1901)
- /20/ 12 I 1976**
Zm. **Agatha Christie**, angielska pisarka, autorka poczytnych powieści kryminalnych; (ur. 15 IX 1891)
- /120/ 12 I 1876**
Ur. **Jack London**, pisarz amerykański; (zm. 22 XI 1916)
- /55/ 13 I 1941**
Zm. **James Joyce**, pisarz irlandzki, jeden z największych reformatorów prozy XX wieku; (ur. 2 II 1882)
- /100/ 14 I 1896**
Ur. **John Roderigo Doss Passos**, pisarz, dramaturg i publicysta amerykański; (zm. 18 IX 1970)
- /60/ 18 I 1936**
Zm. **Rudyard Kipling**, angielski poeta, powieściopisarz, laureat Nagrody Nobla w 1907 r.; (ur. 30 XII 1865)
- /50/ 18 I 1946**
Zm. **Feliks Nowowiejski**, wybitny kompozytor polski i dyrygent; (ur. 7 II 1877)
- /75/ 22 I 1921**
Ur. **Krzysztof Kamil Baczyński**, poeta powstania warszawskiego; (zm. 4 VIII 1944)
- /240/ 27 I 1756**
Ur. **Wolfgang Amadeusz Mozart**, kompozytor austriacki; (zm. 5 XII 1791)

/20/ 30 I 1976

Zm. **Stefan Otwinowski**, pisarz,
felietonista, (ur. 30 III 1910)

/40/ 31 I 1956

Zm. **Alan Alexander Milne**,
angielski powieściopisarz, poeta;
(ur. 18 I 1882)

LUTY

/250/ 4 II 1746

Ur. **Tadeusz Kościuszko**, ge-
nerał, naczelnik narodowych sił
zbrojnych w powstaniu 1794 r.;
uczestnik walk o niepodległość
Stanów Zjednoczonych;
(zm. 5 X 1817)

/5/ 9 II 1991

Zm. **Ola Watowa**, pisarka, wdowa
po poecie Aleksandrze Wacie;
(ur. 1903)

/110/ 10 II 1886

Ur. **Jerzy Szaniawski**, drama-
turg, prozaik; (zm. 16 III 1970)

/65/ 18 II 1931

Ur. **Toni Morrison**, powieścio-
pisarka i eseistka amerykańska,
laureatka Nagrody Nobla w 1993r.

/450/ 18 II 1546

Zm. **Marcin Luter**, niemiecki
reformator religijny;
(ur. 10 XI 1483)

/210/ 24 II 1786

Ur. **Wilhelm Grimm**, niemiecki
historyk literatury, autor bajek
dla dzieci; (zm. 16 XII 1859)

/55/ 24 II 1941

Zm. **Emil Zegadłowicz**, poeta,
prozaik, dramaturg;
(ur. 20 VII 1888)

/90/ 28 II 1906

Ur. **Wiesław Wernic**, dzien-
nikarz, publicysta, prozaik;
(zm. 1 VIII 1986)

MARZEC

/30/ 5 III 1966

Zm. **Anna Achmatowa**, wiaśc.
A. Gorienko, poetka rosyjska;
(ur. 23 VI 1889)

18 III

**Międzynarodowy Dzień Inwa-
lidów**

/75/ 20 III 1921

Na Górnym Śląsku odbył się
plebiscyt. Do udziału były upraw-
nione 1 221 274 osoby. Za Polską
głosowało 479 366 (40,3%) osób.
za Niemcami 707 393 (59,4%)
osób.

23 III

Światowy Dzień Meteorologii

/65/ 23 III 1931

Ur. **Jerzy Krzysztoń**, prozaik,
dramaturg, reportażysta;
(zm. 16 V 1982)

/115/ 23 III 1881

Ur. **Roger Martin de Gard**,
pisarz francuski, laureat Nagrody
Nobla w 1937 r. (zm. 22 VIII 1958)

27 III

Międzynarodowy Dzień Teatru

/250/ 30 III 1746

Ur. **Francisco Goya**, malarz hiszpański; (zm. 16 IV 1828)

/400/ 31 III 1596

Ur. **Kartezjusz**, właśc. Rene Descartes, francuski filozof i matematyk; (zm. 11 II 1650)

